

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očitna za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 16 v.

Reklamacije so poštnice prosto. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna polti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 10 vln., večkrat po dogovoru.

55. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 11. julija 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate t. i. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Boj zoper podraženje piva.

Solidarnost konsumentov v odporu proti atentatu na njih žepe je dosegla prvi uspeh: V torek je imela zadruga gostilničarjev, kavarnarjev in žganjetočev izvanreden občen zbor v «Mestnem Domu» v Ljubljani in po dolgotrajnem, burnem posvetovanju je sklenjeno, da lahko toči vsak gostilničar kakor hoče. Teroristični poizkus, prisiliti gostilničarje z zganjenjem in s prikritimi globami, da bi morali segati gostom tako globoko v žep, kakor bi rada gospoda Kosler in Tosti, se je torej izjalovil. Ta uspeh je pa vendar samo polovičarski. Ne le, da je v nekaterih gostilnah še vedno zvišana cena, se zniža pivo samo v gostilnah ne pa v pivovarnah. Kriva je tega slavna zadruga, ki je rajši napovedala boj konsumentom, kakor pivovarnarskemu kartelu. Ako bi bila zadruga takoj naznanila občinstvu, kaj nameravajo pivovarnarji in poklicala ljudstvo v pomoč, bi bil ves boj koncentriran proti kartelu, ki bi bil nedvomno prisiljen, ostati sam pri starih cenah. Sedanje stanje, ki momentano škoduje gostilničarjem, katerim računa kartel pivo za 2 K po hl dražje, je pa nevarno tudi za konsumente, ker je več nego verjetno, da misli vodstvo zadruga le počakati, da se pomiri sedanje razburjenje, potem pa zopet poskusiti, da zvali stroške v kakršnikoli obliki na konsumente.

Zato sedanja rešitev ne more popolnoma zadovoljiti prebivalstva. Med občinstvom sploh ni animoznosti proti gostilničarjem vobče. Gostje hočejo samo varovati svoje interese, a še na misel jim ne prihaja, da bi izpodkopavali gostilničarske

ekzistence. Če se vendar zgodi, da se vsled nove konkurence omaje to ali ono gostilničarsko podjetje, zadene krivica le vodstvo njih zadruga, ki absolutno ni pokazalo, da zna resno zastopati in varovati interese svojih članov.

Nekoliko drugačen je položaj glede pivovarnarjev.

Kartele moramo smatrati za neizogibno posledico kapitalistično-gospodarskega razvoja. Koncentriranje velike produkcije se vrši nevdružno v kljub vsem buržoaznim «nacionalnim politikom» in že na tem mestu bodi povedano, da se ta koncentracija ne da preprečiti z nobenimi zakoni. Ali naši avstrijski kartelisti so nenavadno nerodni. Za kapitaliste bi bil že velik dobiček, če bi s svojo organizacijo lahko regulirali proizvodnjo in ga prilagodili potrebam trga. Namesto, da bi se lotili te naloge, v kateri jih ne bi mogel ovirati nihče, pa razburijo s prvim svojim korakom vse občinstvo, tisto občinstvo, katerega dobrovoljnosti so veliko bolj potrebni, kakor vitezi drugih industrij. Če bi se ustanovil recimo trust za moko, ki bi uničil vsa druga podjetja, bi konsumentje lahko skripali z zobmi, a vendar bi, dokler ne bi imeli svoje dovolj močne konkurenčne organizacije, morali plačevati trustove cene, kajti brez kruha se ne živi. Take moči pa nikdar ne morejo imeti pivovarnarji, kajti če pivci trdno sklenejo, ne piti piva, je pivovarnarski kartel brez moči. Kartelov atentat je bil torej ne le nesramen, temveč tudi nespamet. To bodo kartelirani gospodje kmalu spoznali, če se niso.

Nase uredništvo povabiti na svoje zborovanje se zadrugi gostilničarjev ni zdelo potrebno. Najbrže misli gospod Tosti, da delavstvu ni treba izkazovati toliko pažnje, kakor meščanskemu časopisu.

Umrli ne bodemo zaradi tega; poučno pa je to preziranje za delavstvo.

Po poročilih meščanskega časopisja se da pomeniti, da je bilo na zborovanju navzočih 120 do 150 gostilničarjev in gostilničark, torej približno 50 odstotkov vseh, kar jih je v Ljubljani. Zastopani so bili tudi kartelirani pivovarnarji in sicer so bili navzoči dr. Oražen, Kosler in Tyhač. Bilo je koristno, da so bili tam; še več bi se lahko naučili, če bi prisli na shod konsumentov. Zborovanje je zopet vodil načelnik Tosti, ki je opravičeval povišanje. Govoril je o deželni nakladi, o podraženju drugih živil, o sklepu pivovarnarjev in se je zaletel v «Rdeči Prapor», češ, da hoče gostilničarje kar križati. (Glej «Domače vesti»!) Potem je poročal tajnik gospod Pintar o zadnjem zborovanju. Na to se je razvila debata, ki ni bila le obsirna, ampak tudi zelo viharna. Pokazalo se je, da goni zvišanje le manjšino združnih članov, ki pa je bila proti večini svojih tovarišev tako zgovorna, da bi prekosila vsakega jezičnega doktorja. Slišati je bilo različna mnenja. Eni so bili zato, naj se ostane pri zvišanih cenah, drugi so priporočali, naj se pivovarnarjem odpovedo naročbe, dokler ne znižajo cene, tretji so dopovedovali, da bi morali gostilničarji še bolj zvišati svoje cene, češ, potem občinstvo res ne bo pilo piva in pivovarnarji bodo popustili, četrti so menili, da se v velikih restavracijah pivo lahko podraži, v manjših gostilnah pa to ne gre. Precej se je tudi govorilo o tistem oklicu, s katerim so se hoteli gostilničarji prisiliti, da morajo zvišati cene. Gospod magistratni svetnik Šešek je potrdil, da je taka presija nedopustna. Dr. Oražen je dejal, da navzoči zastopniki pivovarn nimajo pooblastila za kako izjavo. — Končno je bil sprejet predlog gospoda Trontlja, da se ne določi za gostilne nobena

PODLISTEK.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovincem.
Opomin vsem dobrim katoličanom.

Dalje.

Toda nikar ne stiskajmo nalašč oči. Potepuhov, ki nočejo delati, je na svetu. Nenormalni ljudje so, ki so jim družabne razmere vzele socialni čut.

A morda bi se prisli do konca v sedanjih družbi, če ne bi bilo mnogo več takih ljudi, ki ne delajo, ker — ne morejo. Ne govorimo o pohabljenih. Za nje bi družba lahko poskrbela, če bi bila v praksi tako krščanska, kakor je z jezikom. Na zdrave ljudi mislimo, na moža s krepkimi udi in čvrstimi mišicami, izurjene v delu in vendar brez dela.

Dragi sosed, ki se ti tako lepo podajata pisani «slafrok» in dolga pipa — ali si že kdaj vprašal, kako vendar živi delavec po cele tedne in mesece, ako nima zasluzka? Ker čitaš časopise vsak večer, moraš vedeti, da je ta prikazen skoro vsakdanja. Seveda te bolj zanimajo tiste «Novice» o ropih, nesrečni ljubezni, o aristokratskih skandalih, novice, ki so v malem tako podobne «Grofici beračici» kakor mlada lisica stari; ampak ker imaš nekoliko akcij in hranilnih knjizic, pogledaš nekoliko vendar tudi gospodarski del. Čital si torej večkrat o krizah. Take reči se godé povsod, celo pri divjakih, ako so zašli med nje Evropejci in Amerikanci. Ali ti je pa že kdo povedal, kako zadene industrialna kriza delavce? Letos so pozimi v Ameriki nasteli štiri milione brezposelnih delavcev.

Štiri milione! Niso usli iz tovaren in se jim ni pristudilo delo. Leta in leta so nosili svoje zdrave kosti v kapitalistična podjetja in so tam puščali svojo živo moč, ki se je na čudovit način izpreminjala v vsakovrstno blago. Tisti krasni servis iz svetle kovine, ki ga imaš na kredenci v obedovalnici, se blišči, kakor da bi bil vzlet iz solca; dragi sosed, v teh prelepih posodicah tiči dober kos delavskega zdravja in nikar naj ti ne pokvari obeda zavest, da je bil ves poskropjen z delavskim znojem, morda tudi z delavsko krvjo.

Leta in leta so delali možje v tovarnah in rudokopih. Za svoje zdravje, ki je ostajalo tam, so dobivali mezdo. Bila so leta, ko je njih posejano zdravje rodilo preobilen sad in kapitalisti so govorili o imenitni konjunkturi. Sadove so pospravili v svoje blagajne, ki imajo čudovito lastnost, da se razširjajo kolikor je treba. Delavci pa so dobivali «mezdo». Zanje je bila dobra industrialna letina brez pomena.

A ko je nenadoma prišla suša, so ostali delavci pred vrati. «Ni zasluzka,» so dejali kapitalisti. Ničesar niso zakrivali delavci, a vendar so naenkrat obsojeni na najhušo kazen: Na stradanje. V kratkem času se jih je nabralo štiri milione. Pomorske družbe niso imele dosti parnikov, da bi bile sprejele vse zbegane ljudi, ki so se v obupni uri hoteli vrniti v domovino, katero so bili zapustili, ker jim ni dajala kruha. Na tisoče jih je odšlo v Evropo, stradati doma, a še jih je ostalo v Ameriki štiri milione. Brez dela, brez denarja. Najprej se je oglašila revščina, potem pomanjkanje, pa stradanje, pa lakota, pa brezstresje, pa obup.

Dragi moj, vem, da se nikoli nisi ukvarjal s takimi mislimi. Toda moral bi se, kajti verjemi: Dotikajo se tudi tebe. Pomisli: Včeraj je bilo dela in zasluzka. Življenje ni bilo knezje, ampak živele se je. Če ni bilo fazanov, je bila slanina. Jedlo se je zjutraj, opoldne, zvečer; popil se je kozarec vina, vrček piva. Vsi so bili dostojno oblečeni. A danes se vrti tisočerm v glavi; v vseh možganih kljuje vprašanje: Kaj bo?

No, začetkoma se prebije. Od zadnjega tedna je še nekaj denarja v miznici. Varčevati se mora, ker nihče ne vé, kdaj pride zopet kaj v žep. Če je žena pri hiši, mora napeti vso svojo pamet, da iznajde cenejše kosilo in večerjo. Par tednov se bo potrpele, potem, ko bo zopet dela, se že polagoma popravi vse. Toda par tednov mine in dela ni. Še nekoliko tovarn se je zaprlo; še par tisoč delavcev je na cesti. Tovariš, ki bi bil v najhujši sili posodil kaj malega, je sedaj sam brez zasluzka. Skrb narašča. Morda je drugje kaj dela? Slabše bo plačano, toda sila kola lomi. V časopisih so včasih taki oglasi. V mestu so posredovalnice. Ampak preveč jih je, ki iščejo zasluzka. Treba se je že ob starih zjutraj nastavit, da ne pride kdo bolj zgodaj. Toda — kje dobiti dela za štiri milione? ... Morda vendar — jutri, če ne danes. Jesti se mora pa tudi danes. Brez denarja seveda ni nič. V hiši pa ni več vinarja.

Zastavnica! ... Hudo je, ampak kaj! Kadar bo zasluzka, se že rešijo cape. Polagoma se znese tja vse, kar sprejmo! Previdni so tata, kajti preveč je gostov. Naposled tudi tukaj in več pomoči. In gospodar terja najemnino. Dva tedna že čaka, pa «ne more več». «Boga zahvalite, da vas vržem lena cesto ...»

cena, to se pravi, vsak gostilničar lahko toči, kakor hoče.

Zbor, ki je trajal tri ure, se je končal ob splošnem razburjenju, ki se tudi po sklepu ni poleglo.

Klerikalna znanost.

Čeravno je znano, da ves klerikalizem temelji na neznanju, odnosno prav zaradi tega, so si klerikalci v novešem času nadeli krinko učenjakov, pa hočejo svet slepiti z «znanstveno metodo». Farizejskih zofistov so imeli pač vedno precej med seboj. Ampak navadno so bili to posamezniki. Sedaj pa hoče biti vse, kar je klerikalnega, učeno. Izdajati so začeli «znanstvene» revije, v katerih trosijo največje neumnosti; nad vsakega resničnega učenjaka se opravljajo s tako predrznostjo, kakor bi imeli vse discipline v mezincu. Če je kdo škof ali pa kaplan, misli že, da ima vsled tega pravico, s svojim neznanjem kritizirati resnično znanost. A včasih se pokaže, da so tudi sedanjí klerikalci kljub vsem znanstvenim krinkam povsem podobni svojim srednjeveškim tovarišem in da tiči v njih taka nevednost, da bi se je sramovala vsaka Urška.

Na Dunaju imajo na teološki fakulteti profesorja Commerja, možakarja, o katerem se je že večkrat govorilo. Silen gromovnik je v boju zoper moderniste, glede svojih sredstev je pa tako malo izbirčen, da mu je tudi denunciacija dobro orožje. In ta svetla luč je dala od sebe dokaz učenosti, ki bi v vsaki drugi deželi zadostoval, da bi mu na vseučilišču takoj pokazali vrata. Po poročilu modernističnega (duhovniškega!) časopisa «Das Zwanzigste Jahrhundert» je dal veliki katoliški učenjak na vprašanje, kako da je nastal premog, sledeči odgovor:

«V prvi Mojzesovi knjigi se pravi: Tema je bila nad prepadom. Sedaj pa vprašam prirodznanca, če nam morejo povedati, kam je prišla tema, ko je nastala luč. Ne morejo tega. Tomistična spekulacija (t. j. filozofija cerkvenega svetnika Tomaža akvinskoga) pa lahko pové. Tema, simbol satana, se je zavlekla v zemljo, iz katere jo spravljajo po tisočletjih zopet na dan kot premog, ki služi otrokom tega sveta za pospeševanje poltnih užitkov.»

Taka je torej znanost tega velikanskega učenjaka. Vsak otrok, ki je bil par let v ljudski šoli, vé dandanes, da ni premog nič drugega, kakor les velikanskih gozdov, ki so se pogrezli in v zemlji izpremenili popolnoma naravnim potom v oglje. Commer je vseučiliščni profesor. Kakšna mora biti šele znanost klerikalnih učenjakov, ki niso vseučiliščni profesorji! In taka nevednost hoče kritizirati resne znanstvenike! Morda nam kmalu napišejo «znanstveno» knjigo, ki dokaže, da so coprnice.

In kaj sedaj?

Nekaj ropotije, ki ni za nobeno rabo, žena, par otrok, obupen oče; v daljavo drži cesta, nad glavami je nebo, v glavah pa prazno — prazno... kakor v zelodcih. Kaj? Kam? ... Vprašanje, vprašanje — odgovora ni.

Na to se nikdar nisi mislil, sosed? Ne, nimaš prav! Take reči se ne godé samo v Ameriki. Tudi Evropa se industrializira in rodi krize. Tudi pri nas, tudi pri nas. Stradalci ti nič niso mar, praviš? Sam imaš toliko, da ne pogineš, meniš? No, tudi akcijske družbe so že bankrotirale in nikjer ni zapisano, da se ne bo v tvoje delnice danes, jutri lahko zavijal sir, če ga bo kaj. In hranilnica, še če so katoliške, niso zidane na skali, ki je Peter. Ampak če te do smrti ne doleti nič takega, vendar pomisli malo: Na tisoče ljudi je brez dela; pridne roke morajo počivati, ker nimajo same oblasti nad delom. Očetje stiskajo pesti, ženam upadajo obrazi, otročiči bolehalo, jokajo in staršem se krči srce. Medle oči se ozirajo na vse strani, iščejo, čakajo — tu ni nič, tam ni nič — nikjer ni nič! Trenotek za trenotkom je strašnejši. Stradati je hudo, gledati svojce, otroke, ki stradajo, je grozno. Seveda — tudi — krasti je grozno — in ropati — in ubijati. Ampak gledati male otroke, ki hirajo, umirajo, a kroznik juhe bi jih morda rešil...! A kapljice juhe ni, če je ne — vzameš! In v glavi se vse vrti; v ušesih šumi otroški stok in možgane grabi blaznost, divja, strašno boleča blaznost in navsezadnje se stisne pest —

Sosed, sosed, vendar bi bilo, dobro, da pomisliš!

Dalje prih.

Taksirov švindl pa Commerjeva učenost — to se vjema.

Črnogorski terorizem.

V Dubrovniku, začetkom julija.

Zloglasni zarotniški proces v Črni gori je končan, kakor so brzojavili že naznanili vsemu svetu. Sodba je taka, kakor jo je bilo v sedanjih nezaslišanih razmerah pričakovati: Cela vrsta ljudi je obsojena na smrt, druga pa na dolgoletno ječo, ki je v Črni gori še hujska kakor smrt. Slovansko časopisje je bilo včasih vse polno Črne gore, katero so patentovani Hejslovani radi slikali kot najvzornjšo državico. Skoraj čudno je, kako pa sedaj vse molči in se živ krst v Slovanstvu ne zgane za nesrečne Črnogorce, ki so žrtve najškandaloznejše kabinetne justice. Sramotni proces je posledica lanských političnih dogodkov. Ko je bila v Črni gori vpeljana ustava, ne zaradi demokratičnih čutov knjazov, temveč ker je lezel knjaz strah po kosteh, je zmogala pri volitvah narodna stranka, ki je kolikortoliko evropska. Znano je, da se je morala ta stranka umakniti knjazevemu terorizmu. Z najbrutalnejšimi sredstvi se je reakcionarna stranka polastila vlade in v teh razmerah je narodna stranka sklenila, da se sploh ne udeleži volitev. Toda to še ni zadostovalo nazadnjakom, ki so hoteli popolnoma uničiti svoje nasprotnike. Zlasti jim je bil na piki bivši ministrski predsednik Andrija Radović, mož modernih nazorov. Radović je bil zapustil Črno goro in je živel v Trstu. Ker se je zavedal svoje nedolžnosti, je šel na razpravo. Toda nedolžnost ni nikomur pomagala v tem procesu, ki je najkrvavejša ironija na vsako pravosodje. Ne sodniki, ne zagovorniki niso imeli prave pravniške izobrazbe. Povsod drugod se gleda kolikortoliko, če se daje strankam zagovornike ex offio, da so to ljudje, ki lahko izvršujejo svojo nalogo. Tukaj so dobili zagovorniški posel državni uradniki, pokorni služabniki teroristične vlade in njene stranke. Taki ljudje naj bi bili branili svoje nasprotnike! Proces se je vodil tako, kakor ne bi bilo mogoče v nobeni drugi deželi. Za dokaze se ni vprašalo, kaj se da bi se bili preizkušali! Vsak sum, vsaka neosnovana trditev je zadostovala. Pristranost sodišča se je najbolje kazala v tem, da je predsednik senata Gojnić ravnal z obtoženci skrajno surovo in porogljivo, izvzemši Rajkovića in Nastića, ki sta očitno igrala ulogo agent provocateurjev in sta služila vladni stranki kot priči proti svojim soobtožencem. Vsa razprava je bila najžalostnejša parodija, ki se da misliti. Sodba je bila gotova že prvega dne in bi se ne bila izpremenila, pa naj bi bile priče pripovedovale, karkoli bi bile hotele. V Črni gori vlada sploh sedaj terorizem, kakršnega še v turskih časih ni bilo. Med ljudstvom se širi obup in nihče ne more vedeti, kako se bo vse končalo. Sedaj imajo nazadnjaki moč v krempljih in jo rabijo z največjo brutalnostjo. Ker je ljudstvo večinoma neizobraženo, se je bati, da nastopi prejalislej proti terorizmu od zgoraj terorizem odzdo. «Slovanski bratje» se pa ne zmenijo za to.

Politični odsevi.

Finančnega ministra gospoda Korytowskega je v državnem zboru imenitno prijel poslanec sodrug dr. Adler. Zdelal ga je tako, da bi tak minister v vsaki drugi državi pobral svojo prtljago in odšel. Dr. Adler je naglašal, kakšna sramota je to, če je od dobre volje gospoda Korytowskega odvisno, ali se pomnože obrtni nadzorniki, ali ne. Dejal je, da je kupil finančni minister od galiških kapitalistov petrolej po 2 K 40 vin., le da bi Poljaki glasovali za podražanje žganja, čeprav se dobi petrolej sedaj za polovico ceneje. Za take reči ima deparja, za resnično nujne pa ne. Škandal je, da pri nas ne odločuje parlament, kaj je potrebno, ampak gospod Korytowski. Skratka, nihče ne bi po taki zaslužení litaniji ostal minister. Gospod Korytowski se je pa otrešel, spustil je govoranco, dejal je, da se mora njemu prepustiti, če se kak davek zviša ali zniža in meščanski poslanci so mu — čestitali!

Sodrugí Ansofsky in tovariši so zaradi podražanja piva v državnem zboru interpelirali, kaj je z zakonom proti kartelom. Če ne bi bilo socialnih demokratov, se ne bi živ krst zganil, da bi v državnem zboru kaj storil v tem vprašanju. Saj so v prvi vrsti prizadeti žepi siromašnega ljudstva!

Državni zbor je, kakor smo poročali že v zadnji številki, sprejel nujni predlog socialnih demokratov o starostnem zavarovanju in je minister za notranje zadeve obljubil, da predloži zakon dne 8. novembra. To je vsekakor velik uspeh naših poslancev, kajti vlada sedaj nima nobenega izgovora več. Pa tudi meščanske stranke, ki so

neprenehoma iskale sredstev, da bi zavlekli stvar, so sedaj zavezane s svojimi glasovi. Pa je tudi že čas, da se reši to velevažno vprašanje.

Socialni demokratje v državnem zboru so vložili nujni predlog, ki zahteva prepoved belega fosforja, ki ga rabijo za izdelovanje užigalic. Skoraj v vseh drugih deželah je ta strašni strup prepovedan in prava sramota je za Avstrijo, da se dovoljuje na tako ostuden način moriti delavce. Sodrug dr. Adler je v krasnem govoru opisal, kako grozne posledice izvirajo iz rabe belega fosforja in iz odgovora trgoveškega ministra drja. Fiedlerja je bilo posneti, da se vlada ne bo več upirala tej potrebni prepovedi.

Splošne volilne pravice za deželne zборе ne mara vlada. Socialno-demokratični poslanci dr. Soukup in tovariši so vložili nujni predlog, da naj vlada deželnim zborom, ki se snidejo v kratkem, predloži zakon o splošni in enaki volilni pravici. Zanimivo je bilo videti, kako so se minister Bienerih in meščanski poslanci zvijali. Čudno ni, da je bil predlog odklonjen. Zanj so glasovali s socialnimi demokrati samo Rusini, češki radikalci, člani poljske ljudske stranke in trije dunajski svobodomislci. Slovenski liberalci in klerikalci seveda ne.

Zaradi delavnega programa državnega zbora do poletnih počitnic je bila v sredo zadnja konferenca klubskih načelnikov, na kateri je ministrski predsednik baron Beck naznanil, da se vda giede zakona o zvišanju davka na žganje in da ga predloži vlada šele v jeseni. To je v tem vprašanju prvi uspeh, ki so ga dosegli socialni demokratje. Finančni minister gospod Korytowski se je držal podražanja žganja, kakor da bi bilo od tega odvisno njegovo večno izveličanje. Svoje poljske tovariše, ki so se nekaj upirali, je že precej prepovobil, končno je pa moral vendar spoznati, da ne premaga socialno-demokratičnega upora. Sklenilo se je torej, da reši parlament do počitnic še sledeče reči: 1. Zakon o rekrutih; 2. Zakon o podporah za rezerviste; 3. Melioracijski zakon; 4. Zakon o uredbi plač državnih uslužbencev; 5. Zakon o odgovornosti avtomobilistov; 6. Zakon o kontingentu žganja; 7. Pomnožitev podpredsednikov državnega zbora; 8. Podpore. Tudi delegacije naj bi se nanovo volile, čemur je pa ugovarjal poslanec sodrug Seitz.

Nemško-nacionalni poslanci so uganjali zadnji čas čudne politične burke. Vložili so v državnem zboru celo vrsto «nujnih predlogov», ki seveda niso imeli drugega namena, kakor preprečiti rešitev dnevnega reda. Hoteli so s tem baje prisiliti vlado, da bi izpolnila razne zahteve Nemcev na Češkem. Zaraditega se je govorilo in pisalo o ministrskih krizah in bogve o kakšnih gorostasnih političnih nevarnostih. Cela komedija se je pa končala s tem, da so preklicali vse «nujne» predloge, katerih «nujnost» je pač s tem zadostno potrjena. Živ krst pa ne pové, kaj so dosegli in zato je najbolj verjetno, da so dosegli tisto, kar ostane, če se odbije deset od deset. Nam sicer niso nemško-nacionalne želje nič mar. Ampak stvar je zanimiva, ker ravnajo tako meščanski poslanci sploh. Posebni mojstri v tem so naši klerikalci, ki neprenehoma poročajo o velikanskih uspehih svoje politike, le da se teh uspehov še o belem dnevu ne vidi. Pa tudi gospod Hribar jih izborao posnema v tej taktiki.

Dopolnilna volitev za državni zbor je bila začetkom tega tedna v sedmem sleskem okraju, kjer se je mandat izpraznil vsled smrti bivšega poslanca Kaiserja. Za ljudi, ki radi gobezdajo o nazadovanju socialne demokracije, je ta volitev zelo tolažilna. Socialno-demokratični kandidat sodrug Rudolf Müller, tudi slovenskim železničarjem dobro znan, je prišel s 3464 glasovi v ožjo volitev. Njegov protikandidat, nemški agrarec Schenkenbach, je dobil 3488 glasov, krščanski sociallec baron Grimmenstein pa 1978. Pri glavni volitvi so imeli socialni demokratje 3395 glasov, sedaj so jih terj pridobili 69. Le tako nazadujmo povsod, pa bo dobro.

Novo srbsko ministrstvo je končno sestavljeno tako: Velemirović prevzame predsedstvo in javna dela, Milanović notranje zadeve, Trifković justico, Kosta Stojanović poljedelstvo, Andrija Nikolić pouk, Štefanović vojno, Popović pa finance. Trgovinska pogodba z Avstro-Ogrsko je s tem imenovanjem zagotovljena.

Grška vlada se je rekonstruirala na ta način, da je sedaj Theotokis ministrski predsednik in vojni minister, Baltazzi ima zunanje zadeve, Lerides notranje, Gumaris finance, Staiss pouk, Stefanov justico, Empirikos mornarico. Politčna smer vlade ostane neizpremenjena.

Francoski socialisti so v nedeljo priredili v Parizu velik protesten shod proti potovanju predsednika Fallieresa na Rusko. Udeležilo se je shoda nad 2000 oseb. Napovedali so, da prirede take protestne shode po vsej deželi.

Grof Ignatijev, bivši ruski minister za zunanje zadeve, je umrl.

V Perziji divja zlasti na severu meščanska vojna. Šah je popolnoma pod ruskim vplivom, njegovim vojakom zapovedujejo ruski častniki, vsled česar je ljudstvo silno razburjeno proti Rusom. V zadnjih bojih v Tjebrišu je bilo 370 mrtvih in več kakor 700 ranjenih na obeh straneh. Punt se širi. Ruska banka zahteva od trgovcev v Teberanu

povrnitev dolga, ki znaša 36 milijonov; Rusi vedo, da trgovci sedaj ne morejo plačati te svote pa hočejo njih zadrego politično izrabiti. Mnogo opozicionalcev je našlo zavetišča na angleškem poslanstvu, zaradi česar zahteva šah, naj se odpokliče angleški poslanik. Anglija se pa ne uda tej zahtevi.

V Paragvaju v južni Ameriki so se spuntali vojaki. Prišlo je do ljutih bojov med zvesto in ustasko vojsko in je padlo na obeh straneh nad 100 ljudi.

Sodrug! Delavci!

V sedanjem boju proti draginji se zopet lahko na svoje oči prepričate, da ne smete od meščanskega časopisja pričakovati nobene podpore. «Slovenski Narod» objavlja v četrt. ovi številki naravnost nesramen članek, ki napada Vas, a brani «uboge» pivovarnarje, ki se morda niti ne bodo mogli voziti z avtomobili, če ne obrnete vseh žepov. Spoznajte, da vam je v vaših bojih potrebno Vaše časopisje! Razširjajte ga, priporočajte ga, ker tako pomagata sami sebi.

Pristopajte k «Delavski tiskovni družbi», ki vam daje čtivo, kakršnega potrebujete. Vpisujte se, da postane družba močna in da se končno vendar uresniči stara želja, da dobimo svoj dnevnik in se delavstvo reši meščanskih časopisov, ki ga samo slepe! Sedaj vendar sami lahko vidite, da ima to časopisje srce le za kapitaliste, za vas pa osle. Ko imajo socialisti vseh drugih narodov že mogočno razvito časopisje, je za nas vendar sramota, da prav Slovenci tako zastajamo.

Domače stvari.

«Slovenski Narod» mora biti v zlahti z glasovitim King-fu, ki zna vse. «Slovenski Narod» je občudovanja vreden zaradi svojih vsestranskih zmožnosti. «Slovenski Narod» zna danes pisati za kako stvar, jutri proti njej in je tak junak, da ga ob tem prav nič ne peče vest. Ni dolgo, kar je «Slov. Narod» z vso dolgočasnostjo, ki diči ta list, zagovarjal znižanje davka na sladkor. Pisal je o tem vprašanju uvodne članke, za katere je našel dovolj snovi v socialističnih časopisih. Dne 26. junija je njegov bog Hribar glasoval proti znižanju davka na sladkor in «Slovenskemu Narodu» je bilo tudi prav. Ko se je začel boj proti podražanju piva, je «Slovenski Narod» še precej objektivno poročal o ljudskem shodu v «Narodnem Domu» in je objavil notice o abstinenčni pivopivec. Dasi ni podpiral boja, je moral vendar vsakdo soditi, da simpatizira z občinstvom. V četrtek je dr. Oražen spisal članek, s katerim je hotel dokazati nedolžnost in usmiljenja vredno ubožnost pivovarnarjev ter hudobnost prebivalcev, ki nočejo kartelu metati denarja v žrelo in «Slovenski Narod» je objavil članek v prid kapitalistom. Ampak «Slovenski Narod» je vendar «prvi» slovenski list in dobrihanov se ne zmanjka, ki mislijo, da je njih dolžnost, kupovati ga. A dokler bo ljudstvo podpiralo kapitalistične časopise, se ne sme pritoževati, da ga davi kapitalizem.

V želodcu leži «Rdeči Prapor» načelnstvu ljubljanske gostilničarske zadruge. Gospod Tosti je v terek na zboru dejal, da hočemo kar poobešati gostilničarje, obenem pa nam je očital, da smo mirno prenašali podraževanje drugih živil. Zdi se nam, da čita gospod Tosti «Rdeči Prapor» šele, odkar se je začel v Ljubljani boj zaradi podraževanja piva. Da ne najde nikjer toliko energije v tem boju, kakor v našem glasilu, nas veseli, ker s tem nehoté priznava, da izpolnjujemo svojo nalogo. Zelo se pa moti, če res misli, da hočemo obešati gostilničarje. Ne glede na to, da načeloma pobijamo smrtno kazen, tudi ne želimo nobenemu gostilničarju prezgodnje smrti. Nikakor pa ne tajimo, da pripisujemo interesom splošnosti večjo važnost, kakor interesom posameznikov in posameznih slojev. Ampak če so v sedanjem boju gostilničarji prišli v zaganjo, se ne čudimo, da bi gospod Tosti rad zvalil odgovornost na konsumente in zlasti na nas. Kajti vest mu menda pravi, da bi moral sam sebi potrkati na prsi. Če bi bila zadruga pravočasno poiskala stike z občinstvom, bi bile danes množice v eni vrsti z gostilničarji v boju proti pivovarnarjem in ko bi se boj končal, bi imeli gostilničarji od zmage prav tako dobiček, kakor gostje. Vodja zadruge se je pa rajši naslanjal na Koslerjev kartel; če torej zadevajo batine, ki padajo po kartelu, tudi njegova pleča, naj le pravi «mea culpa». Mi lahko posnemamo Pilata in si umivamo roke.

Proti podraževanju živil vobče se je bojeval «Rdeči Prapor», odkar izhaja. Načelnstvu gostilničarske zadruge ne zamerimo, če ga ni čitalo v prvih letih. Ampak preden je gospod Tosti izustil svojo trditve, bi bil lahko pregledal vsaj zadnji letnik in prepričal bi se bil, da se pač noben ljubljanski časopis ni toliko bojeval zoper draginjo, kakor «Rdeči Prapor». V jeseni in pozimi skoraj ni bilo številke brez člankov, nanašajočih se na draginjo. Druga je stvar, da se takrat Ljubljana ni tako dvignila, kakor sedaj; to pa ni naša krivica. Mi nismo vcepili ljubljancem tiste potrpežli-

vosti, vsled katere pač godrnjajo, trpe pa križe in težave, dokler ni mera polna. Zadnje kapljo v prepolni kozarec je pač vtila gostilničarska zadruga, zato je ona prva, ki čuti nezadovoljnost ljubljancem. Toda zadruga, odnosno njeno vodstvo se lahko potolaži. Osamljeno ne bo ostalo. Ko je ljubljansko prebivalstvo pri pivu spoznalo, da imajo žepi svoje interese, se bo že zanimalo tudi za meso, za sladkor, za krompir i. t. d. In če se vname boj na celi črti, bo «Rdeči Prapor» služil interesom splošnosti z enako vnemo, kakor v boju zaradi piva. Če to ne veseli gospoda Tostija, naj pa ne dela reklame za nas. Prosili ga namreč nisimo za to.

Ljubljanskim konsumentom bi bilo priporočati, da ob sedanjem boju ne ostanejo kratkovidni, ampak ko so že prisiljeni misliti, da mislijo še nekoliko na bodočnost. Če so neopravičene visoke cene piva, je gotovo, da se tudi draginja marsikaterih drugih potrebščin ne da opravičiti. Leto za leto naraščajo cene v mesnicah, na trgu, v prodajalnah in ljudskem žepu je deficit že stalna uredba. Tudi v prejšnjih časih je bila kdajpakaj draginja, a če se je izpremenila konjunktura, so se vrnile normalne cene. O tem že ni več govora. Ljubljana, ki je nekdanj slovela kot mesto, kjer se živi poceni, je sedaj z draginjo bolj blagoslovljena kakor mnoga velika mesta, dasiravno si pri nas milijonarji ne delajo napote. Spričo te nepobitne resnice ni dovolj, za štirinajst dni napovedati boj pivu, temveč misliti je treba na sredstva, ki trajno odpomorejo trajnemu zlu. Kapitalisti se ne organizirajo le kot delodajalci, ampak tudi kot gospodarji produkcije. S svojimi zvezami in karteli ne znižujejo samo delavskih mezd, ampak povišujejo tudi cene konsumentom. Proti organizaciji pa je potrebna organizacija. Dokler organizirani producentje ne nalete na organizirane konsumente, ne ustavi nihče gospodarskega terorizma. Ako porodi sedanji boj močno organizacijo konsumentov, tedaj se bo lahko še blagoslovil dan, ko so pivovarnarji tako brezobzirno posegli v ljudski žep. Kajti konsumna organizacija bo ljudstvu več pomagala, kakor vse zabavljanje brez dejanj.

Bojkot piva. Bojkot podraževanja piva traja naprej. Vsakdo vpraša najprej po ceni pivu. Če stane 24 v, ga nihče ne naroči. Pri veseljah se postopa ravno tako. Edino na ta način je mogoče, da se razbije kartel pivovarnarjev in tistih gostilničarjev, ki so se z njimi zvezali, da skupno odirajo ljudstvo. Ljubljanska gostilničarska zadruga še vedno skuša terorizirati vse gostilničarje. Nekateri gostilničarji so opušili prejšnje pivo ter točijo sedaj izvrstno Budjeviško pivo po 20 v vrček. Za ljubljansko delavno ljudstvo velja parola: Pivo po zvišani ceni je bojkotirano!

Z znanstveno metodo uničuje gospod Terseglav socialno demokracijo na zakotnih shodih, kjer je varen, da nihče ne more posvetiti njegovi znanosti. Ljudem, ki niso slišali o socializmu nikjer, kakor v cerkvi, razklada socialistične «zmote» o kapitalni koncentraciji in o propadanju srednjih slojev, pa je ponosen, če mu aplaudira par ljudi, ki niso razumeli niti njegovih besed, kaj se njih zmisel! Gospod Terseglav je zelo mnogostranski mož; uničil je že Darwina, Häckla in Fichteja, sedaj uničuje Marksa, prihodnjič uniči Galileja in Kanta. To je njemu igrača. Izreče ime učenjaka in pravi: Tepec je! Končano. Nasprotnik leži na tleh, gospod Terseglav mu postavi nogo na prsi in se ozre po areni, če obrnejo gledalci palce navzdol. Gladiator je, da mu ni enakega. V prirodoslovju, v astronomiji, medicini, juristariji, sociologiji, teologiji, filozofiji, parfumeriji, sploh povsod, kjer je kaj tukaj, vihti svoj «znanstveni» meč. Če mu včasih uide kaka prav neslana — nič ne dá; saj je poskrbljeno, da ga slišijo le taki, ki ne razumejo, kaj govori. To je najmodrejša v celi stvari. Ko je prišel v Žabjo vas nov župnik, je vprašal kmet kmetico, kako je pridigal novi fajmošter. In žena mu je odgovorila: Strašno lepo je bilo; nič nisem razumela. Klerikalci imenujejo to tudi «populariziranje znanosti». Navsezadnje — njih populuz tudi tega ne razume. Ampak verjame.

Veliki Gostinčar se je v nedeljo pred 50 «železničarji», med katerimi je bila najmanj polovica takih, ki se ne vedo, kaj goni lokomotive, predržno širokousti. Odkar je po Šustersičevi milosti in po zaslugi kaplanov-agitatorjev poslanec, je možu silno zrastle greben in zavedajoč se svoje imunitete, čveka in trosi laži, da se kar kadi. Na nedeljskem «zborovanju», ki se je iz velike dvorane hotela «Union» pohlevno preselilo v sobo «krščansko-socialne zveze», je «kritiziral» socialno demokracijo, to se pravi, obrekoval jo je po podli krščansko-socialni metodi, čes, da je podkupljena od železnice. Moža, ki je sicer o železničarskih bojih toliko informiran, kolikor njegovi čevlji, je silno bolelo, da niso hoteli ob lanskem boju izročiti vodstva krščanskim. In v njegovih bolečinah mu je za eno laž večalimanj že vseeno. Menda so bili socialni demokratje podkupljeni od južne železnice, da so jo prisilili, zboljšati dohodke svojih uslužbencev za 5 milijonov na leto? Menda so bili letos podkupljeni od železniskega in finančnega ministarstva, da se zahtevali 20 milijonov za državne železničarje? In menda je Gostinčar samo zato glasoval proti Ellenboguovemu predlogu, da ostane še njemu kaj za rešitev? Predržnost tega za svojo imuniteto čepečega človeka je res že precej brez-

mejna. V državnem zboru glasuje ostantativno proti zboljšanju železničarskega položaja in proti znižanju davka na sladkor, osem dni pozneje se pa upa, farbat ljubljanske železničarje. Kaj misli, da je njegov mandat pribit in priklenjen in da bo kaplanska agitacija vselej tako uspešna, kakor je bila lani?

Strokovni pregled.

Za slovenskega strokovnega tajnika v Trstu je imenovan sodrug France Milost. Strokovno tajništvo posluje v Delavskem Domu, ulica Bo-schetto 5, v prvem nadstropju.

Shodi.

Podljubelj na Koroskem. V nedeljo, 12. t. m. ob 10. dopoldne je tukaj velik ljudski shod. Na dnevnem redu je «Politični položaj». Poroča sodr. Etbin Kristan.

Sveče na Koroskem. V nedeljo, 12. t. m. ob 3. popoldne je v gostilni O d a m ljudski shod s sledečim dnevnim redom: Politična in gospodarska organizacija. Poročevalec je sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane.

Ljubljana. (Proti draginji.) V četrtek, 9. t. m. je bil v «Narodnem Domu» drugi ljudski shod zaradi draginje živil in zaradi podraževanja piva posebej. Vreme ni bilo ugodno. Že dopoldne je začelo deževati. Vendar pa se je zvečer zbralo toliko ljudstva, da je bila arena premajhna, da si ni bilo v njem skoro nič miz; velika množica je stala še na vrtu. To je pač dokaz, da je zanimanje za to vprašanja splošno in da ljudstvo čuti draginjo. Neslone čenče, da je prebivalstvo umetno razburjeno, so s tem pač najbolj ovržene. Sodrugi Petrič, ki je otvoril shod, je podal kratek pregled dosedanjega gibanja ter je naglašal, da je ljudstvo že deloma zmagalo, treba je pa vztrajne solidarnosti, da zmaga popolnoma. Potem so bili izvoljeni v predsedništvo sodrugi Petrič, Rudolf in Udovč, besedo pa je dobil sodrug Anton Kristan. Njegov govor, ki je bil stvaren in temperamenten, je močno razgrel poslušalce. Govornik je povdarjal, da si morajo ljubljancem sami mnogo pripisati, če narašča gospodarska mizerija, kajti takrat, kadar bi bili lahko kaj storili za svojo usodo, namreč pri raznih volitvah, niso znali nikdar porabiti prilike. Izvoljeni zastopniki Ljubljane se še ne zmenijo za gospodarske razmere, v katerih živi prebivalstvo, pač pa glasujejo v državnem zboru vedno za vsako podraževanje. Tudi poslanec Hribar je dne 26. junija v državnem zboru glasoval proti predlogu sodruga dr. Ellenbogna, ki je zahteval znižanje davka na sladkor. Govornik je omenil razne akcije, ki so jih socialni demokratje v državnem zboru podvzeli zaradi draginje, katere so pa vedno ovirali meščanski poslanci, med njimi tudi naši liberalci in klerikalci. Govornik je povdarjal važnost organizacije konsumentov, priporočal je delavsko časopisje, zlasti pa politično delo. Potem je gospod Bole povedal, kaj se je zgodilo na zadnjem zborovanju gostilničarjev, o čemur najdejo čitatelji kratko poročilo na drugem mestu. Sodrugi Etbin Kristan je vzel na muho zagovor pivovarnarjev v «Slovenskem Narodu», ki ga je nedvomno sestavil dr. Oražen. Tam se stoka tako, da bi človek, če vidi uboge pivovarnarja, najrajši posegel v žep in mu dal vinar. Če bi se pivovarnarjem res slabo godilo, bi ljudstvo lahko reklo, da mu to nič ni mar, ker se pivovarnarji tudi nikoli niso brigali za interese ljudstva. Čudno je, če gospod Oražen stoka zaradi indirektnih davkov, ko so vendar socialni demokratje edini resni nasprotniki tega davčnega sistema, dočim se meščanske stranke bojujejo proti obdavčenju kapitalizma. Da se socialni demokratje niso bojevali proti podraževanju drugih živil, je navadna laž; če se nam pa pripoveduje, da hočejo pivovarnarji podražiti pivo zaradi svojih delavcev, je to nesramna hluavščina. Natakari Žargi je priporočal delavcem, naj vstrajajo v boju. Končno je sodrug Anton Kristan predlagal, naj se skliče še en shod s tem dnevnim redom, kamor naj se povabijo vsi občinski svetovalci in — po priporočilu sodruga Kocmurja — ljubljanski državni in deželni poslanci. Predlog se je soglasno sprejel in s tem zaključil shod.

Trbovlje. V nedeljo popoldne smo tukaj imeli jako dobro obiskan ljudski shod na Božičevem vrstu, na katerem je sodrug Etbin Kristan poročal o gospodarskem delovanju vlade in državnega zbora. Ko je podal v markantnih potezah lansko sliko v državnem zboru in o vstopu krščansko-socialnih ministrov v vlado, je poročal o ne-zgodah sladkornega davka ter o namenu vlade, zvišati davek na žganje. S konkretnimi primeri je govornik jasno dokazal, da dovoljuje večina državne zboru vsako obremenjevanje ljudstva, odklanja pa vse, kar bi imelo koristiti širokim slojem prebivalstva. Socialni demokratje imajo vsled tega nalogo, razširiti svoje ideje tudi v tistih krogih, ki jih še ne poznajo in tako omogočiti zboljšanje za bodočnost. Potem je še sodrug Sitter podal statistične podatke, s katerimi je dokazal, da niso delavci kot konzumentje nikjer tako izkoriščani in da nikjer tako slabo ne žive, kakor v Avstriji.

Poslano.

Dne 4. julija na veselici sv. Cirila in Metoda v Zagorju je gosp. učitelj Petrak iz Zidanega mosta pripovedoval, da sem jaz na zborovanju v Zidanem mostu, ki ga je bila sklicala «Narodna stranka», ter je na njem poročal dr. Srnec, bil proti slovenski šoli. Sklicujem se na poročilo o tem zborovanju v «Narodnem Listu» in «Slovenskem Narodu», obenem pa na zgoraj omenjenega poročevalca in na učitelja Jurkota v Razborjah pri Loki, ki mi morata potrditi, da je ravno nasprotna resnica. Nastopil sem na onem zborovanju za slovenski pouk, kakor tudi za slovenskega učitelja, sprejela se je resolucija s popolno zadovoljnostjo navzočih pristavev, in še zahvalili so se mi razni gospodje, ker sem se potrudil v Zidani most in nastopil za slovenski pouk. Radi tega smatram gosp. učitelja Petraka za lažnjivca, če ne prekliče omenjenih laži. Če ima gosp. Petrak količkaj dostojnosti, bode to tudi storil.

Zagorje ob Savi, 6. julija 1908.

Mihael Čobal.

Socialni pregled.

Kapitalistični profiti. Kapitalistično časopisje v Philadelphiji, Pa., veselo naznanja, da je jeklarska družba «United States Steel Corporation» v minulem letu izplačala svojim delavcem, katerih je bilo 210.000, v medzi 160.000.000 funtov sterlingov. Na vsakega delavca je torej povprečno prišlo 765 funtov sterlingov. Na drugi strani — tako poročajo — je pa jeklarska družba v minulem letu napravila ravno toliko čistega profita, kolikor je izdala za delavce, torej 160 milijonov dolarjev. Peščica kapitalistov toraj profitira brez dela toliko, kolikor zasluži 210.000 delavcev ob trdem delu. Tako je opravičen krasni kapitalistični družavni red.

Društvene vesti.

Ljubljanska podružnica zveze kovinarjev priredi društven shod v nedeljo dne 12. julija, ob 9. uri dopoldne v salonu restavracije «Perles», Prešernove ulice št. 9, poleg glavne pošte. O organizaciji in njenem pomenu poroča strokovni tajnik Anton Kristan. Kovinarji, udeležite se! **Veselica zidarjev**, ki jo je priredila organizacija stavbinskih delavcev v nedeljo na Fužinah, se je izvršno obnesla. Udeležba je bila velikanska; zbralo se je več kakor tisoč ljudi, ki so se ob godbi, petju, zidanju babilonskega stolpa, v ljudskem praturu i. t. d. izvršno zabavali. Organizaciji se lahko čestita ob lepem vspuhu.

Iz stranke.

Naša stranka v Ameriki. Naši sodrugi se gotovo zanimajo za razvoj socializma med rojaki, ki so se izselili v Ameriko. Odkar se je tam začelo sistematično delo, napreduje socialna demokracija med ameriškimi Slovenci in Hrvati, da je veselje. Slovenci imajo velik tednik «Proletarec», ki izhaja v Chicagu, Hrvatom služi «Radniška straža»; ki tudi kmalu postane tednik. Organizacija stranke je pa razvidna iz sledečega pregleda: Jugoslovanska socialistična zveza s sedežem v Chicagu, Ill. Glavni tajnik: John Petrič, 718 W. 19th St., Chicago, Ill.

Socialističnih klubov podrejeni Jugoslovanski Socialistični zvezi v Chicagu:

1. Jugoslovanski socialistični klub št. 1., Chicago, Ill. Anton Prešern, predsednik; Frank Podlipiec, fin. tajnik, 569 N. Halsted St.

2. Slovanski socialistični klub št. 2., Glencoe, O. Ignac Zlemberger, predsednik; Ivan Kravanja, tajnik, Box 101.

3. Jugoslovanski socialistični klub št. 3., Conemaugh, Pa. Frank Podboj, predsednik; Stefan Zabric, tajnik, Box 305.

4. Jugoslovanski socialistični klub št. 4., La Salle, Ill. Jos. Bratkovič, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St.

5. Jugoslovanski socialistični klub «Bodočnost» št. 5., Claridge, Pa., J. Mlakar, predsednik; John Batič, tajnik.

6. Slovenski socialistični klub št. 6., Cumberland, Wyo. John Šarc, predsednik; John Bahčič, tajnik, Box 33.

7. Slovenski socialistični klub št. 7., Murray, Utah. Valentin Eltz, predsednik; Edvard Hofman, tajnik.

8. Jugoslovanski socialistični klub št. 8., Roslyn, Wash. John Makauc, tajnik.

9. Slovenski ženski socialistični klub «Proletarka» št. 9., Chicago, Ill. Berta Prešern, predsednica; Mary Grilec, tajnica, 674 W. 21st. Pl.

10. Sloven. socialistični klub št. 10., «Aurora», Ill. Louis Rudman, predsednik; Frank Praprotnik, tajnik.

11. Slovenski socialistični klub «Zmaga» št. 11., Cumberland Camp No. 2, Wyo. Joe Fakin, predsednik; Anton Jelovečan, tajnik.

12. Slovenski socialistični klub «Proletarec» št. 12., Glencoe, Wyo. Marth Brunskule, predsednik; Frank Celiga, tajnik.

13. Slovenski socialistični klub «Rdeči prapor» št. 14., Ely, Minn. Jakob Škerjanec, predsednik; John Puš, Box 55, tajnik.

Raznoterosti.

Ogromen požar. V Boryslawu na Galiskem so se vsled strele užgale jame z nafto. Šest jam je zgorelo. Vsa okolica je bila v plamenu. Začetkoma se ni moglo niti spoznati, katere jame gore. Razvilo se je toliko strupenih plinov in tudi vročina je bila tako silna, da se požarne brambe niso mogle približati pogorišču. Plamen se je dvigal 200 metrov visoko. Goreče olje se je zlilo v vas Tustanovice tako naglo, da so prebivalci komaj pobegnili. Treba bo več dni, preden se ogenj popolnoma pogasi.

Rudniška nesreča na Ruskem. V rudokopih v Jusovki so se užgali plini in so ugonobili velikansko število delavcev. Doslej so spravili 228 trupel na dan.

Šeststo hiš je zgorelo v Poddubcih na Galiskem. Tisoč ljudi je brez strehe.

Proti knezu Eulenburgu je v Berlinu sodnijska razprava zaradi krive prisega. Vsa stvar je sila umazana. Knez Eulenburg, ki je igral važno ulogo na cesarjevem dvoru, je bil zapleten v znani proces žurnalista Hardena proti grofu Moltkeju, kjer je šlo za to, da so vršili razni visoki aristokratje nenravna spolna dejanja. Knez Eulenburg je pred sodiščem prisegel, da ni nikoli na nenaraven način spolno občeval, pozneje sta pa dva ribiška hlapca izjavila, da je Eulenburg z njima uganjal take reči. Vsled tega je tožen za krivo prisego. Razprava je tajna in tudi žurnalisti nimajo pristopa, kar je čisto nenavadno. Poklicali so toliko prič, da bo obravnava baje trajala ves mesec.

Otvoritev gostilne v Zagorju.

Podpisana otvoriva 19. julija t. 1.

gostilno

ter se priporoča slav. občinstvu, osobito delavstvu za mnogobrojen obisk. Točilo se bode pristno dolensko in vipavsko vino. 6-1

Z odličnim spoštovanjem

Eran in Helena Guna.

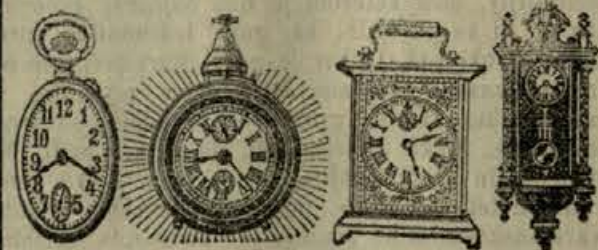
Pripraven prostor

za urarja, brivca ali trgovca v dobrem kraju se da v najem. 3-1

Vprašanja pod »prostor« na poste rest. Ljubljana.

Polniki v Ameriko
Kateri keliyo dobro, po ceni in
za neshljivo potovalni naj se obrnejo
Simonu Kmetetu
v Ljubljani Kolobovarske ulice 28.
Kmetetu str. Pobjasnila doje se vsoplaten

Zastonj pošljem vsakemu in poštne prosto — cenik za 5000 ur.

	Krona	Krona	Krona
Rosk. Patent	3-	Budilka	240
Srebr.-Rosk.	6-	S svet. števil.	3-
Železn.-Rosk.	7-	Z enim zvonom	5-
Sreb. z dvoj. plašč.	8-	Kuhinjska ura	3-
		Z godbo	12-
Pendel ura 70cm	7-	Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, s. kr. preizkušeno od K 15-	
Z zvon. bitjem	9-	Zlatnina in srebrnina po originalnih tvisniških cenah.	
Z budilko	10-	Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamenja ali pa se vrne denar.	
Z godbo	12-		

Maks Böhnel, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljena 1840. 12-11

5000 slikanih cenikov zastonj in poštne prosto.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

V prodajalni

„DELAVSKE TISKOVNE DRUŽBE“

v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20 (nasproti kavarne Evropa) se dobe sledeče knjige in brošure:

H. Kirchsteiger: „Pod spovednim pečatom.“ I. knjiga 2 K 60 v., druga knjiga 2 K.

P. Mihalek: „Iz nižin življenja.“ Cena 1 K.

Abditus: „Občinski socializem.“ Cena 70 v.

A. Kristan: „Socializem.“ Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo.“ Cena 10 vin.

A. Kristan: „Zakaj smo socialisti.“ Cena 14 vin.

K. Marks in F. Engels: „Komunistični manifest.“ Cena 40 vin.

K. Kautsky: „Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“ Cena 30 vin.

K. Kautsky: „Proletariat.“ Cena 30 vin.

„Kapitalistični razred.“ Cena 30 vin.

A. Kristan: „O konsumnih društvih.“ Cena 20 vin.

L. Wahrmund: „Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost.“ Cena 70 v.

S. Machar: „Magdalena.“ Cena 2 K.

„Program socialne demokracije.“ Cena 4 vin.

„Vun enako volilno pravico.“ Cena 4 vin.

„Zvišanje duhovniških plač.“ Cena 10 vin.

Kdor naroči več izvodov, :: dobi znaten popust. ::

Vsa pisma se naj naslavlja na

„Delavsko tiskovno družbo“ v Ljubljani

Dunajska cesta št. 20.

Gostilna pri „Krakovčanu“

Valvazorjev trg, št. 4

se priporoča slav. občinstvu osobito p. n. delavstvu za mnogobrojen obisk. Toči se: Istrijanec, rdeč, 56 vin. liter, bel, 64 vin., cviček 72 in 88 vin., rebula 88 in 96 vin., refoško 96 vin. — Dobra gorka in mrzla jedila. Postrežba dobra. Cene zmerne. 3-1

Z odličnim spoštovanjem

Iv. Ženko
gostilničar.

Gostilna „Leon“ v Ljubljani

Sredina št. 10 (v Prulah)

Podpisana se priporočata slavnemu občinstvu, osobito p. n. delavstvu za mnogobrojen obisk. Točijo se pristna štajerska vina in priljubljeno domače Auerjevo pivo. Dobra kuhinja. Postrežba točna in solidna. 10-10

Z odličnim spoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenice ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 3 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, goječim, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavlja na:

275
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

33-13 Zaloga večinoma po lekarnah.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.